

Preses relīze

Luksemburgā, 2022. gada 31. janvārī

ES enerģijas nodokļu politika neatbilst ES mērķiem klimata jomā

Enerģijas aplikšana ar nodokļiem var palīdzēt apkarot klimata pārmaiņas, taču pašreizējie nodokļu līmeņi neatspoguļo to, cik lielā mērā dažādi energoresursi rada piesārņojumu. Šodien publicētajā Eiropas Revīzijas palātas apskatā analizēts, kā enerģijas nodokļi, oglekļa cenas noteikšana un enerģijas subsīdijas palīdz sasniegt ES klimata mērķus. Lai gan 2008.–2019. gadā atjaunīgās enerģijas subsīdijas gandrīz četrkārtējās, fosilā kurināmā subsīdijas pēdējās desmitgades laikā ir saglabājušās relatīvi nemainīgas, neraugoties uz Komisijas un dažu dalībvalstu apņemšanos pakāpeniski izbeigt šo subsīdiju piešķiršanu. Revidenti norāda uz izaicinājumiem, kas jārisina politikas veidotājiem: jānodrošina enerģijas nodokļu konsekvence dažādās nozarēs un attiecībā uz dažādiem energoresursiem, jāsamazina fosilā kurināmā subsidēšana un jāsaņem klimata mērķi ar sociālajām vajadzībām.

“Enerģijas nodokļi, oglekļa cenas noteikšana un enerģijas subsīdijas ir svarīgi instrumenti klimata mērķu sasniegšanai. Mūsaprāt, galvenais uzdevums ir stiprināt saikni starp regulatīviem un finansiāliem pasākumiem un šos pasākumus līdzsvaroti kombinēt,” sacīja par šo apskatu atbildīgais Eiropas Revīzijas palātas loceklis Viorel Ștefan. *“Mūsu sagatavotais apskats noderēs diskusijās par enerģijas cenām un klimata pārmaiņām un, it īpaši, gaidāmajās debatēs par ierosināto Enerģijas nodokļu direktīvas pārskatīšanu.”*

Eiropas zaļais kurss – stratēģija, kuras mērķis ir padarīt ES klimatneitrālu līdz 2050. gadam – cita starpā paredz, ka Komisijai jāsaņem enerģijas nodokļi ar klimata mērķiem. Plānojot enerģijas nodokļu tiesību aktu pārskatīšanu, ES saskaras ar vairākām problēmām, kuru risināšanai būs vajadzīga vienprātīga vienošanās Padomē.

Viens no izaicinājumiem ir visā ES nodrošināt konsekvenci nozarēm un energoresursiem, pret ko iepriekš izturējās labvēlīgāk. Saskaņā ar spēkā esošo Enerģijas nodokļu direktīvu piesārņojošākiem enerģijas avotiem var būt nodokļu priekšrocības salīdzinājumā ar oglekļa emisiju ziņā efektīvākiem avotiem, piemēram, akmeņoglēm tiek piemēroti mazāki nodokļi nekā dabasgāzei, un daža veida fosilā kurināmā nodokļi ir ievērojami mazāki nekā elektroenerģijai. Turklāt, lai gan lielākā daļa dalībvalstu degvielai piemēro augstus nodokļus, dažas dalībvalstis nodokļus pietuvina direktīvā noteiktajam minimumam, un tas var kropļot iekšējo tirgu. Zemas oglekļa cenas un zemi enerģijas nodokļi fosilajam kurināmajam palielina zaļās tehnoloģijas relatīvās izmaksas un kavē enerģētikas pārkārtošanu.

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto apskatu. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Revidenti norāda, ka, lai gan dažas enerģijas subsīdijas var izmantot, lai virzītos uz mazāk oglekļietilpīgu ekonomiku, fosilā kurināmā subsīdijas kavē efektīvu enerģētikas pārkārtošanu. Kopumā dalībvalstu subsīdijas fosilajam kurināmajam veido vairāk nekā 55 miljardus EUR gadā, un piecpadsmit dalībvalstis tērē vairāk fosilā kurināmā subsīdijām nekā atjaunīgās enerģijas subsīdijām. Fosilā kurināmā subsīdiju pakāpeniska izbeigšana, ko ES un tās dalībvalstis ir apņēmušās paveikt līdz 2025. gadam, būs sarežģīts sociālās un ekonomiskās pārejas uzdevums. Īpaši uzskats, ka dažas grupas vai nozares netaisnīgi cietīs, var izraisīt pretestību pret pāreju uz zaļāku ekonomiku. Enerģijas nodokļu ietekme var būt ievērojama arī uz mājāsaimniecībām un var izraisīt pretestību pret enerģijas nodokļiem. Summas, ko mājāsaimniecības tērē enerģijai (ieskaitot gan apkuri, gan transportu), ievērojami atšķiras: dažos gadījumos, piemēram, nabadzīgākās mājāsaimniecībās Čehijā un Slovākijā, šīs summas var veidot vairāk nekā 20 % no mājāsaimniecības ienākumiem. Lai mazinātu nodokļu reformu noraidīšanas risku, revidenti norāda uz vairāku starptautisko organizāciju ieteikumiem, piemēram, par citu nodokļu samazināšanu un pārdales pasākumu piemērošanu, vienlaikus nodrošinot lielāku pārredzamību un informēšanu par reformu iemesliem.

Kā daļu no tiesību aktu paketes “Gatavi mērķrādītājam 55 %” (priekšlikumi, kuru mērķis ir panākt, lai ES līdz 2030. gadam samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas par 55 %) Komisija 2021. gada jūlijā publicēja priekšlikumu pārskatīt Enerģijas nodokļu direktīvu. Jaunā direktīva joprojām ļautu dalībvalstīm samazināt enerģijas nodokļu likmes dažās nozarēs, pamatojoties uz vides aizsardzības, energoefektivitātes un enerģētiskās nabadzības iemesliem. Tiesību aktu paketē ir iekļauts arī priekšlikums emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu attiecināt arī uz jūras transportu un priekšlikums ieviest atsevišķu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu autotransportam un ēkām. Atbilstoši pašreizējai sistēmai bezmaksas emisijas kvotu tirdzniecība ļauj dažiem tirgus dalībniekiem nemaksāt par daļu no savām CO₂ emisijām. Papildus plāniem pakāpeniski atcelt bezmaksas kvotas, kas rada oglekļa emisiju pārvirzes risku (t. i., siltumnīcefekta gāzu emisiju pieaugumu, ko izraisa ražošanas pārceļšana uz valsti ar mazāk stingriem emisiju ierobežojumiem) tiek ierosināts pakāpeniski ieviest oglekļa ievedkorekcijas mehānismu. Jaunais mehānisms paredz noteikt cenu oglekļa emisijām, ko rada noteiktu preču imports. Revidenti norāda, ka, apspriežot šos priekšlikumus, politikas veidotājiem būtu jāņem vērā gan klimata mērķi, gan sociālā ietekme.

Vispārīga informācija

Šis nav revīzijas ziņojums, bet gan apskats, kura sagatavošanā ir izmantots ERP iepriekšējais darbs enerģētikas, klimata pārmaiņu un nodokļu jomā, kā arī publiski pieejama informācija un īpaši šim nolūkam savākti materiāli. Apskats aptver laikposmu no 2008. gada līdz 2021. gada jūlijam. Revidenti ņēma vērā arī papildu datus, kas tapa pieejami pēc 2021. gada jūlija attiecībā uz ES emisiju atļauju cenu (laikā līdz 2021. gada 30. novembrim) un attiecībā uz enerģijas subsīdijām (2021. gada oktobra dati).

ERP apskats “*Enerģijas nodokļi, oglekļa cenas noteikšana un enerģijas subsīdijas*” ir pieejams [ERP tīmekļa vietnē](#).

Kontaktinformācija presei:

ERP preses birojs: press@eca.europa.eu

- *Claudia Spiti*: claudia.spiti@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 553 547
- *Vincent Bourgeois*: vincent.bourgeois@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 551 502